

KỶ NIỆM 71 NĂM CÁCH MẠNG THÁNG TÁM (19/8/1945 - 19/8/2016) VÀ QUỐC KHÁNH NƯỚC CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM (02/9/1945 - 02/9/2016)

I. Ý nghĩa lịch sử của cách mạng tháng Tám năm 1945

1. Diễn biến của cuộc cách mạng tháng Tám năm 1945

Chiến tranh thế giới lần thứ hai bùng nổ, thực dân Pháp thẳng tay đàn áp phong trào cách mạng ở Đông Dương. Trong vòng 4 tháng, ba cuộc khởi nghĩa đã liên tiếp diễn ra: Khởi nghĩa Bắc Sơn (01/1940), khởi nghĩa Nam Kỳ (11/1940), binh biến Đô Lương (01/1941). Tuy chưa giành thắng lợi, song đây là những phát súng báo hiệu cho khởi nghĩa toàn quốc. Cũng trong thời gian này, các Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ 6 (11/1939), lần thứ 7 (11/1940) và lần thứ 8 (5/1941) đã chủ trương đặt nhiệm vụ chống đế quốc, giành độc lập dân tộc lên hàng đầu. Mặt trận Việt Nam độc lập đồng minh (Việt Minh) được thành lập, nhằm phát huy sức mạnh toàn dân tộc đánh đuổi thực dân Pháp và phát xít Nhật.

Ngày 19/8/1945, khởi nghĩa thắng lợi ở Hà Nội. Ngày 23/8 khởi nghĩa thắng lợi ở Huế và ngày 25/8 khởi nghĩa thắng lợi ở Sài Gòn.

Chỉ trong vòng 15 ngày cuối tháng 8/1945, cuộc Tổng khởi nghĩa đã giành thắng lợi hoàn toàn. Ngày 02/9/1945 tại Quảng trường Ba Đình, trước cuộc mít tinh của hơn triệu đồng bào, Chủ tịch Hồ Chí Minh thay mặt Chính phủ lâm thời trình đọc bản Tuyên ngôn độc lập, tuyên bố trước quốc dân và thế giới: Nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời. Sự kiện lịch sử trọng đại này mở ra một thời đại mới ở Việt Nam, thời đại nhân dân Việt Nam làm chủ vận mệnh của mình.

Cùng với phong trào cách mạng của cả nước, ở Khánh Hòa, ngày 11/8/1945, khi được tin phát xít Nhật tuyên bố đầu hàng Đồng minh, đêm 12/8, các đồng chí lãnh đạo Việt Minh tỉnh đã triệu tập một cuộc họp và quyết định nắm ngay thời cơ Nhật tuyên bố đầu hàng đồng minh để phát động khởi nghĩa trong toàn tỉnh.

Đêm 15/8, Tỉnh ủy lâm thời mở cuộc họp với đại biểu các huyện tại một điểm ở khu vực Xóm Mới, gần kho xăng Phước Hải. Hội nghị nhận định: Thời cơ khởi nghĩa đã đến, các lực lượng cách mạng trong tỉnh cần thống nhất để đủ sức chuẩn bị và lãnh đạo cuộc khởi nghĩa đi đến thắng lợi. Hội nghị quyết định thành lập Ủy ban khởi nghĩa và triệu tập Đại hội Việt

Minh. Ngày 17/8 diễn ra Đại hội Việt Minh toàn tỉnh, bao gồm đại diện Tỉnh ủy lâm thời, Ủy ban Việt Minh tỉnh, các huyện và thị xã Nha Trang. Đại hội bàn cụ thể về kế hoạch khởi nghĩa trong toàn tỉnh, nhất là ở Nha Trang và bầu Ủy ban nhân dân cách mạng lâm thời tỉnh.

Dưới sự lãnh đạo của Tỉnh ủy lâm thời, các phủ, huyện lần lượt khởi nghĩa và giành thắng lợi. Tại Vạn Ninh ngày 14/8, Ninh Hòa 17/8, Nha Trang, Vĩnh Xương, Diên Khánh ngày 19/8 và Cam Ranh ngày 22/8.

Như vậy, chỉ trong vòng một tuần lễ, nhân dân Khánh Hòa dưới sự lãnh đạo của Tỉnh ủy lâm thời và Mặt trận Việt Minh đã nổi dậy khởi nghĩa thắng lợi, xóa bỏ hoàn toàn chính quyền bù nhìn tay sai, thiết lập chính quyền nhân dân từ tỉnh đến cơ sở. Thắng lợi của cuộc khởi nghĩa giành chính quyền ở Khánh Hòa góp phần vào thắng lợi chung của cuộc Tổng khởi nghĩa mùa thu năm 1945 trên cả nước.

2. Ý nghĩa lịch sử của Cách mạng tháng Tám

2.1. Trên phạm vi cả nước

Cách mạng tháng Tám là thắng lợi của truyền thống quật cường, bất khuất, lòng yêu nước nồng nàn của dân tộc Việt Nam qua mấy nghìn năm dựng nước và giữ nước, quyết chiến đấu vì độc lập tự do, không cam chịu nô lệ, kế tục những chiến công vẻ vang trong lịch sử đấu tranh chống ngoại xâm của dân tộc. Đó là thành quả suốt 15 năm chuẩn bị và đấu tranh gian khổ, anh dũng của nhân dân ta dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam quang vinh; là kết quả của quá trình vận động cách mạng qua nhiều cao trào, cùng với sự vận dụng chiến lược, sách lược, sáng tạo và nắm bắt thời cơ tài tình của Đảng và Bác Hồ.

Cách mạng tháng Tám đập tan ách thống trị của thực dân Pháp và phát xít Nhật, lật đổ chế độ quân chủ hàng mấy nghìn năm, lập nên nước Việt Nam Dân chủ cộng hòa - Nhà nước dân chủ công nông đầu tiên ở Đông Nam Á. Đó là nhà nước kiểu mới, nhà nước thực sự của dân, do dân và vì dân, mang bản chất của giai cấp công nhân do Đảng Cộng sản lãnh đạo. Từ đây, dân tộc ta bước sang một kỷ nguyên mới: kỷ nguyên độc lập tự do và chủ nghĩa xã hội. Cũng từ đây, nhân dân Việt Nam từ thân phận nô lệ trở thành người dân một nước độc lập, làm chủ vận mệnh của mình. Đảng ta từ một Đảng hoạt động bí mật trở thành một Đảng lãnh đạo chính quyền trong cả nước.

Thắng lợi Cách mạng tháng Tám là thắng lợi của chủ nghĩa Mác - Lênin được vận dụng sáng tạo vào hoàn cảnh Việt Nam, là thắng lợi của đường lối cách mạng giải phóng dân tộc của Đảng, là thắng lợi của tư tưởng Hồ Chí Minh. Với thắng lợi của Cách mạng tháng Tám, nước ta không những trở thành một nước độc lập tự do mà còn trở thành một trong những nước đi tiên phong trong việc xây dựng chế độ mới - chế độ dân chủ nhân dân tiến lên chủ nghĩa xã hội, thực hiện hoài bão, ước mơ của bao thế hệ người Việt Nam.

Với thắng lợi của Cách mạng tháng Tám, nhân dân Việt Nam đã góp phần xương máu của mình vào cuộc chiến đấu đánh thắng hoàn toàn chủ nghĩa phát xít, cổ vũ, thúc đẩy phong trào giải phóng dân tộc, mở ra thời kỳ suy sụp, tan rã của chủ nghĩa thực dân trên phạm vi toàn thế giới.

Đánh giá về ý nghĩa lịch sử của Cách mạng tháng Tám, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: *“Chẳng những giai cấp lao động và nhân dân Việt Nam ta có thể tự hào, mà giai cấp lao động và những dân tộc bị áp bức khác cũng có thể tự hào rằng: Lần này là lần đầu tiên trong lịch sử cách mạng của các dân tộc thuộc địa và nửa thuộc địa, một Đảng mới 15 tuổi đã lãnh đạo cách mạng thành công, và đã nắm chính quyền trong toàn quốc”*.

2.2. Đối với tỉnh Khánh Hòa

Dưới sự lãnh đạo của Trung ương Đảng, Đảng bộ Khánh Hòa được tôi luyện trong lò lửa đấu tranh cách mạng, từ khi Đảng bộ được thành lập ngày 24/02/1930, qua cuộc biểu tình ngày 16/7/1930 ở huyện Tân Định (Ninh Hòa) và qua các cao trào cách mạng, đã tỏ rõ sự trung thành với sự nghiệp cách mạng của giai cấp công nhân và của dân tộc; không ngừng học tập nâng cao nhận thức chính trị, năng lực lãnh đạo, liên hệ chặt chẽ với quần chúng, lãnh đạo nhân dân tiến hành thắng lợi cuộc khởi nghĩa tháng Tám, giành chính quyền toàn tỉnh, góp phần vào thắng lợi chung của cuộc cách mạng trong cả nước.

Bài học sâu sắc rút ra từ thắng lợi của Cách mạng tháng Tám ở tỉnh ta là Đảng bộ tỉnh đã từng bước quán triệt và vận dụng đúng đắn đường lối chính trị và phương pháp cách mạng của Đảng vào hoàn cảnh cụ thể của địa phương. Nhạy bén nắm bắt thời cơ, khi biết tin Nhật chuẩn bị đầu hàng đồng minh từ ngày 11/8/1945, Tỉnh ủy hạ quyết tâm phát động vũ trang khởi nghĩa. Các bước đi, hình thức, phương pháp khởi nghĩa được tiến hành rất linh hoạt; kết hợp lực lượng chính trị quần chúng với lực lượng tự vệ vũ trang; khởi nghĩa từng phần từ các huyện Vạn Ninh, Ninh Hòa đến tổng khởi

nghĩa toàn tỉnh. Giành chính quyền từ huyện rồi tỏa xuống xã như Vạn Ninh, từ xã lên huyện như Ninh Hòa; phối hợp tỉnh, huyện cùng ngày như Nha Trang, Vĩnh Xương, Diên Khánh; tỉnh xong rồi đến huyện như Cam Ranh. Trong chỉ đạo khởi nghĩa đã vận dụng một sách lược mềm dẻo, tập trung, cô lập hóa quân Nhật, tranh thủ trí thức, lôi kéo binh sĩ địch đi theo cách mạng và giải quyết hợp tình, hợp lý đối với các đối tượng, không để xảy ra đổ máu đáng tiếc. Đặc biệt cuộc khởi nghĩa tại tỉnh lỵ Nha Trang là một cuộc huy động tổng hợp, có tổ chức chặt chẽ các lực lượng tham gia khởi nghĩa, lồng vào cuộc mít tinh do ngụy quyền tổ chức để mừng chính phủ Trần Trọng Kim, biến cuộc mít tinh ấy thành cuộc biểu dương lực lượng quần chúng đánh đổ ách thống trị của Nhật và bẻ lũ tay sai, thiết lập chính quyền cách mạng cấp tỉnh nhanh, gọn trong ngày 19/8/1945 cùng ngày với thủ đô Hà Nội giành chính quyền Trung ương.

Thắng lợi của cuộc khởi nghĩa giành chính quyền ở Khánh Hòa góp phần vào thắng lợi chung của cuộc Tổng khởi nghĩa mùa Thu năm 1945, đưa dân tộc ta không những giành được độc lập tự do, mà còn vươn lên, đi tiên phong trên con đường phát triển của thời đại - độc lập dân tộc gắn liền với chủ nghĩa xã hội.

II. Giá trị thực tiễn của cách mạng tháng Tám 1945 trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc

1. Cách mạng tháng Tám với sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước

- Cách mạng Tháng Tám đã mở đầu sự đổi mới sâu sắc và toàn diện cho dân tộc ta, nhất là sự thay đổi về chính trị. Chế độ thuộc địa và chuyên chế phong kiến đã được thay thế bởi chính thể dân chủ cộng hòa - nhà nước dân chủ kiểu mới của nhân dân, do nhân dân, vì nhân dân dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản. Tư tưởng, quan điểm về xây dựng nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam được khởi nguồn từ Cách mạng tháng Tám đã khẳng định sự đổi mới căn bản thể chế chính trị, tạo động lực mới cho việc xây dựng và phát triển đất nước từ đó đến nay.

- Cách mạng tháng Tám khởi đầu sự giải phóng xã hội. Nhà nước cách mạng ngay từ khi thành lập đã quan tâm đến quyền tự do, dân chủ, tự do tôn giáo, tín ngưỡng, quyền ứng cử, bầu cử, tham gia xây dựng chính quyền. Các Hiến pháp 1946, 1959, 1980, 1992 ra đời, nổi bật là Hiến pháp (sửa đổi năm 2013) là sự tiếp nối tư tưởng, tinh thần của Cách mạng tháng Tám, bảo đảm ngày càng đầy đủ quyền tự do dân chủ cho nhân dân.

- Đảng và Nhà nước ta đã phát huy bài học của Cách mạng tháng Tám trong việc huy động lực lượng quần chúng tham gia các phong trào cách mạng, phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động lớn trong toàn xã hội, quan tâm đến lợi ích chính đáng, trực tiếp của nhân dân, dựa vào dân, phát huy vai trò sáng tạo của nhân dân để lãnh đạo công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay. Đường lối đổi mới do Đảng khởi xướng và lãnh đạo đang được thể chế hoá, hệ thống pháp luật, chính sách ngày càng được hoàn thiện, đồng bộ, tạo điều kiện khơi dậy sức mạnh nội lực, tranh thủ ngoại lực cho sự phát triển của nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam.

- Từ Cách mạng tháng Tám, các quan điểm chiến lược về con người, về giáo dục và đào tạo con người mới được hình thành và phát triển. Nhiều chủ trương, chính sách lớn về phát triển văn hóa, giáo dục được ban hành, đáp ứng nhu cầu, nguyện vọng, quyền lợi của mọi người dân, góp phần nâng cao dân trí, phục vụ tốt cho công cuộc bảo vệ và xây dựng đất nước. Những chính sách về lao động, việc làm, bảo vệ người lao động, chăm sóc thương binh, gia đình thương binh, gia đình liệt sĩ, người có công với cách mạng... được chú trọng hoàn thiện. Hệ thống phúc lợi và an sinh xã hội từng bước được mở rộng, hướng tới bảo đảm công bằng trong các chính sách hỗ trợ, không để sót đối tượng, nhằm bảo đảm cho mọi thành viên trong xã hội được bảo vệ về cuộc sống.

- Phát triển những tư tưởng chiến lược về ngoại giao từ Cách mạng tháng Tám, chúng ta đã giữ vững độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, sự lãnh đạo của Đảng, chế độ xã hội chủ nghĩa, ổn định chính trị - xã hội và trật tự, an toàn xã hội, phát triển quan hệ đối ngoại mạnh mẽ.

2. Cách mạng tháng Tám 1945 với các cuộc chiến tranh bảo vệ Tổ quốc

- Từ kinh nghiệm của Cách mạng tháng Tám, chúng ta luôn nắm vững đường lối tiến hành cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân, tiến lên chủ nghĩa xã hội, gắn độc lập dân tộc với chủ nghĩa xã hội, gắn nhiệm vụ dân tộc với nhiệm vụ quốc tế, vai trò lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam.

- Ngọn cờ độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đã tạo nên sức mạnh đoàn kết mới cho tất cả những người Việt Nam yêu nước, tập hợp được mọi tầng lớp nhân dân không phân biệt trai, gái, già, trẻ, giàu nghèo, tín ngưỡng, dân tộc... dựa trên nền tảng liên minh công - nông - trí thức, dưới sự lãnh đạo của Đảng. Thắng lợi của các cuộc

kháng chiến cứu nước là thắng lợi của sức mạnh đại đoàn kết dân tộc, là bước phát triển mới về chất của chiến tranh yêu nước Việt Nam.

- Phát triển những quan điểm về xây dựng lực lượng vũ trang toàn dân từ Cách mạng tháng Tám, qua hai kháng chiến cứu nước, chúng ta đã xây dựng và tổ chức quân đội kiểu mới - quân đội của dân tộc, của nhân dân, từ nhân dân và vì nhân dân. Đường lối chiến tranh vừa kháng chiến, vừa kiến quốc, xây dựng kết hợp với bảo vệ và củng cố chế độ mới, xây dựng căn cứ địa - hậu phương trong chiến tranh, giải quyết tốt mối quan hệ giữa tiền tuyến và hậu phương được vận dụng và phát triển sáng tạo.

Ban Tuyên giáo Tỉnh ủy Khánh Hòa